

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 452. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm24415/facsimile.pdf (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

og underhandlede besærfog med „den allerhøieste“ (som Romerne kaldte deres Borgs-Mester) om mindeligt Høflig, da tog ved denne Kærlighed det ene Led det Andet, saa Phønicierne som stærende til at sige, de begreb ikke, hvor Romerne fik det Med fra at gaae over til Sicilien, da de dog allertid dengang ikke turde saameget som dykke en Finger i Havet uden med Karthaginerernes Lov, men da forklarede Borgs-Mesteren dem Sagen, ved at udvilde, hvorlunde Karthaginerernes, med deres Spræl om Herredømme paa Havet, tog dem ikke i Agt for, at Romerne var Discipler, som altid overgik deres Mester*). Vil ved vi nemlig ikke, hvilket „Phøniciere“ her tales om, men det gjør ingen Forskiel, og vel horer det just ikke til vor Børnes Lærdom, at Discipelen kan overgaae sin Mester, men det havde ligesulde til den Nærmeste Borgs-Mesters, og at Karthaginerernes Semsandskab ogsaa var af det Slags, der lod sig lære og til Krigs-Vrug overgaae af en Land-Magt, der har Romerne unægtelig beviist. Naar vi derfor vil klare vore Forskiellinger om Karthaginererne, da gjør vi bedst i at tænke paa „Amerikanerne“ som de fra Moder-Landet losrevne Engelsk-Mænd ret mærkelig kalde dem selv; thi ligesom disse, naar det gik England ikke, snart kunde blive enealdige paa det Atlantiske Hav, uden dog at orve det Mindste af den ædle Høid og aarbig Størhed, der har udmærket Moder-Landets Se-Magt, saaledes kan vi ogsaa sionne, at Karthaginererne var „Afrikanere“ der bred dem kun ikke om Land og Vre, men siffede høit i rorte Vandt! De vilde derfor her, ligesom hos Herodot, kun blive nævnt i Forbigaaende; i Kaldning af de udvandrede Phønicere, de hjalp Etruskerne at ferdrive fra Korsika (Kyperos), og af deres Angreb paa de Sicilianske Gualter, hvis de ikke var kommet i den skarpe Berøstelse med Romerne

*) Diodor (Nat. Brudst.) XXIII. 1.

som vi kalde de Puniske Krige, og som Man i Old-Tiden med
 Rette anfaar for en Kamp paa Liv og Død mellem to store
 Evraner om hele Verden. Vel antager Man nuomstunder
 sædvanlig, at det først var efter Tabet af Dorne og Dore-
 Magten paa Havet, Kartaginens færd, ligesom i For-
 tvivlelse, stræbte at holde sig fast paa Fast-Landet; men
 fiendt det er naturligt, at en Sø-Magt først græber til Dorne
 som det Nærmeste, kan vi dog med de Gamle være sikre paa,
 at Under ved Messina endnu mindre vilde for Grændser
 for Sø-Magten end for Land-Magten Erobring, og det
 ligger desuden i Sagens Natur, at hvem der først begynder
 at erobre, bliver ved, til han holder paa uovervindelige Dins-
 bringer. Saafrant derfor en Sø-Magt stræber at indtage en
 eneste hvel De, isødensfor at noies med Haven og Stapel-Stad
 paa Kysten, da har den ligesaa vel heist Nod-Klage,et,
 som en Land-Magt, naar den anmaaler sig det første Nabo-
 Rige, og hvad der hos en Enevoldts-Konge kan være en Kines-
 Grille eller dog en Stades-Synd, han tager med sig i Græs-
 ven, bliver hos et Regjerings-Raad sædvanlig en fast
 Grund-Sætning, der vel efter Omstændighederne følges mere
 og mindre anbeholdt, men opgives aldrig. Hverid vi nu end
 fiende til Stads-Forsætningen i Kartago, saa
 ved vi dog, fra Histories og Polyb, at Konge-Doms-
 me var der kun en Sygge af, medens et stort Raad af de
 Fornemste og Migeste havde Magten, saa fra den 7de Om-
 plade af, da det store Råd, som Herodotus antaler, hede til
 Sicilien, maatte ligesaa til Kartago som Rom ag-
 tes for en erobrende Stat, om vi end ikke fiende noget til
 dens idelige Krige med Sprakus. Det gaar imidlertid
 med Doriani, som med Alting i Verden, at for at drive
 det til Mesterskab, udkræves, foruden gode naturligt La-
 sag, en passende Opdragelse og en bestandig Anstrængelse af
 alle Kræfter, saa Staten maa, som Rom, alt fra første Bærd

være anlagt derpaa og indviet til Ulve-Guden Mars, den Hjertelese, som leer, naar det gaar ilde til, og den Umættelige, som bliver aldrig fed, saa haar ved at kæmpe for Døds-Magten kæmper for Alt hvad han kan vinde eller tabe. Dette var nu langt fra at være Tilfældet med Kartago, anlagt til en fredelig Handels-Stad paa fremmede Kyster, hvor den endog gjennem Aarkunderder skal have været Grund-Stat til de gamle Roms-Ciiser*), saa da den, riig og blomstrende, begyndte at strøbe med Leie-Tropper, havde den egenlig Intet at vinde men Alt at tabe, og afbrød sin naturlige Bane, for at brøbe sig en No, den hvetken havde Kræfter eller Kalb til at betrede. Krigsen var nemlig for Kartago oprindelig kun en Handels-Speculation, hvorved den kun meende at vove Selben til Leie-Tropperne, der ved mindste Held maatte rigelig ferrente sig; men Mars er meget for stolt til at begunstige dem, der prutte med ham som med en Dag-Leier, og betser ham som en Præler, naar hans Vedrister ei svare Regning i klingende Mynt; det vilste han alt Kartaginsiske i deres Krig med Siciliens Smaa-Tyranner: Gelon, Dionys og Agathokles, og da de bekængtes tredsig indled sig i Krig med Romerne, hans Vindlinger af Moders-Liv og hvirgste Tilbedere fra Mars-Born, var de saubnkar usforbederlige og stod hvetken til at raade eller til at hjolpe.

Qvad nu Anledningen til den første Puniske Krig angaar, da kan den egenlig være os ligsqulbig, hver den Romerske Liv og det Sicilianiske Lam mødtes ved samme Vanding; men Anledningen, Man greb, er dog mærkelig, forbi den kaelig viser, Man havde ikke engang Stunder til at oppbeie et rimeligt Paastub. Noie Kampagne, som havde tabt sig leie af Tyrannen Agathokles, fandt nemlig, efter hans Død, Leilighed til paa Hjem-Veien at bemægtige sig Græker-

*) Justin XVIII. 5-7.

Staden Messina, hvis Borgere de deris slog ihjel og deres
 forbred og bette saa deres Koner og Bøds imellem sig. Dan-
 delen, som var Stadens gamle Hærings-Vei, kunde imidlertid
 bise *Martin* (*Martin* Sønnes), som de kaldte sig, ikke
 fortsatte og maatte derfor gribe til det Fikstret-Handværk, de
 havde lært, hvad ikke blot skaffede dem megen Fortjællelse blandt
 Naboerne, men skaffede dem tillige snart særlige Gjenstande paa
 Halsen*). *Pyrrus* var den Første og allerde han bragte
 dem i Krige**), men med ham var alting dog kun en Døds-
 gang, og de fik godt Høj-Sjeld af deres Fremder, som fød i
 Romernes Tjeneste og holdt for dem *Reggio* besat (paa den
 anden Side af Sundet), men fulgte snart *Martin*'s
 nes Eksempel og blev deres egne Herrer. Saa snart imidlertid
Pyrrus var vel borte, rykkede Borge-Mester *Fabius*
Cicus med Hær-Hjælperne i *Reggio* og de der ikke salde for
 hans eller for deres eget Sværd, blev halskuggede paa Torvet
 i Rom, saa det aabnede ikke *Martin*'s nye de blideste
 Udfigter, og de blev snart mærkere, da *Hiero*, en ny Tyran
 af den gamle Slægt, *Syracus* havde saet, rykkede imod
 dem og vandt et afgjørende Slag, hvori selv deres Hærbing,
Kios, fik sit Bane-Saar. De vidste da ikke bedre Raad i
 en Høst end at overgive Hærsningen til den *Karthaginens-*
iske Admiral, som just laar til Anfers ved *Lipari*, men
 da de derved fik *Hiero* af Halsen blev de anderledes tilfunds
 og skide sig, Man ved ikke ret hvoedan, ved den *Karthaginens-*
iske Besætning***). Folgen blev nu vel, at *Karthaginens-*
er og *Syracus* ane gjorde fælles Sag imod dem,
 men derfor bad de *Rom*'s, som de med Nette kaldte de-
 res „ærede Hænder“ om Hjælp, og skiondt *Diese*, siger *Polyp-*
 haade godt indfaae, det var uret at hjælpe saadanne Stands

*) Polyb. I. 7. Diobor (Brudstykker) XXI. 21.

**) Plutarchs Pyrrus.

***) Polyb. I. 7—11. Diobor (Brudstykker) XXII. 21.

Helt og Kamme sig ved at være bedre mod dem end mod deres Egne i Reggio, saa overvældes dog alle Betænktheder af to vægtige Grunde: den En, at Kartaginens færd, ved at faae Messina, havde Nøgen til Frøktien, og den Anden, at Fattig-Folk i Rom kunde haie trange til en Krig, der var lidt at tjene ved. Folket betænkede derfor ogsaa stærk den Raads-Stuining: at Borge-Mester Appius Claudius skulde gaae over til Sicilien for at hjælpe Mameritinerne^{*)}, og skient Romerne paa den Tid ikke var Giere af saameget som en Waad, satte de forøvne Krøpper dog over Sundet paa Rismands-Stibe, de laande i Tarent og andre Gæst-Stæder, og var heldige nok til at slippe i Havn, skient de haude Kartaginens færd lige i deres Riis-Vand^{**)}.

Hiero blev nu stærk forkluffet og Nuttede Venkskab med Romerne, som han lovede at forspine med Leonids-Midler, og Kartaginens færd saar sig nødt til at ophæve Messinas Besættning; men da Romerne ingenlunde var kommet for at hjælpe Staden med „Roverne“, saa gjorde det ingen videre Forandring, end at Romerne derpaa belejrede Agrigent, hvor Kartaginens færd alt for mistænklig sammienhængede Krigs-Færdigheder, og da den lykkelig var taget og plyndret, da, siger Polyb, fik Romerne høiere Kansker og fandt, det maatte vist kunne lade sig giere at afløse Kartaginens færd paa Sicilien og derved vinde betydelig^{***)}.

Det indsaar imidlertid Romerne stærk, at skulde de drive Kartaginens færd fra Sicilien, maatte de nødvendig have Krigs-Stibe, og da lykkeligvis Et af Hindens var strændet, da det satte efter dem paa Over-Karten, tog de det til

*) Polyb I. 10—11.

**) Polyb I. 11—12. 20.

***) Polyb I. 16—20.

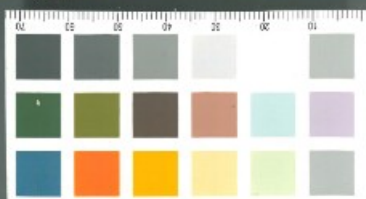

Manster, bygde sig en Flaade og lærde sig, hebbet det, bogs-
 stavelig som Land-Kræbber, til at roe paa det Løse, skiondt det
 klinger ført om Folk, der dog boede paa Bredden af en Flod.
 Klobede var naturligvis de Romerske Stibe, og Mand-
 skaber allesteds paa Egen, saa det var intet Under, at da de
 første Sytten blev indførte af Hienden i Havnen ved Li-
 pari, lod Folket i Land; men bismærke Moes vandt Duili-
 us, som koet efter had en stor Karthaginensisk Flaade Epid-
 sen ved Myle (Milyazze) og vandt Seier. Det gif imidlertid
 tid ganske natueligt til, thi deels foragtede Kartaginens-
 sene Hienden og gav sig blot, ved at angribe ucerdenlig, og
 deels havde Romerne hittet paa at gjøre Noget de kaldte
 „Mans“ med skarpe Klæder paa, som de huggede i de sids-
 lige Stibe og slog dermed Bro til brat Døergang, saa det
 Høle tog en landlig Vending, hvorved Sø-Folket fandt
 sig meget ubekvemt overrasket *). Dette var imidlertid kun
 Forspillet til det store Sø-Slag ved Lilybæum (Marsala),
 hvor Flaadens omtrent lige stærke, huer paa katofferdhundre-
 de Stibe, kæmpede saa haardtøkket, at kun den utæregnelige
 Krigs-Kølle fordes at gjøre Udslaget til Romernes Fordel, men
 hvor Seieren dog var saa sandstændig, at de uden videre Med-
 stand gjorde Land-Gang i Afrika og satte Kartago
 Anken paa Struben. Efterat have tabt et Slag til Land-
 had Kartaginenserne derfor om Fred, men Ber-
 ges-Mæker Regulus spændte Bøen for heit og forlangte
 Dregibesse paa Raade og Unaade, som ret til Vads for
 Folk, der hvæden til Lande eller til Vand kunde forsoare de-
 res Frihed; thi da den Afrikanske „Dronning paa Havet,“
 i Staden med henned en Million Indbyggere saae sig betrag-
 tet som en udførelig Plætte, besluttede Hun at vove
 det Overste. Til Lykke fandtes der nu ogsaa i den næste
 Landning af Græske Leis-Tropper en Spartaner, (saa-
 *) Polub I. 20—23.

t i p, i hvem der skal en stor General, og da det kom for
 Raadets Dren, hvad han passede, at det saae blot i Anseerens
 Uduelighed, at Kartaginenserne blev slaar, lod de Kfan-
 t i p kalde og fandt hans Udviisning af Sagen saa indtjende,
 at de betroede ham Krigs-Hævern. Saasnart han havde traagt
 den i bedre Deben og vundet Tillsid, bragde han den ogsaa i
 Slag, ikke som de forrige Anførere paa en Hoi, det Romerske
 Fodfolk kunde tage med Storm, men i aaben Mark, hvor
 Elephanterne og det stærke Rytteri kunde gjøre Besked, og da
 Romerne forsvarede sig haardnakket, blev Seieren saa fuld-
 stændig, at, paa Usindeligt nær, hele Hævern blev tilintetgjort
 og Voerge-Mesteren selv faldt i Fangerfak. Hermed var da
 Kartago reddet for denne Gang, uden at dog Kfan t i p fik
 synderlig Glæde af sit Mesters-Stykke, thi Polyb siger, han
 maatte være glad, han skulde se bort fra en Stad, hvor knap
 en Talsfod, end lige en Fjætted, kunde længe trodse den
 Misundelse, Løffen vakte; men heraf ser Man dog, han slap
 herfra, saa det maa være Begjærlig, hvad Appian mel-
 der, at Kartaginenserne stilled ham meget stabelig hjem til
 Searia, men lod ham deulne undervejs*). Hvordan det siden
 gik Regulus, taler Polyb sig ikke om, saa hvad Ci-
 cero og Andre fortælle om den Nomer-Dyd, hvormed
 han, losladt paa sit Vred-Ord, forraadte baade Fæd og Fan-
 gernes Udviisning, vendte tilbage til Kartago og leed en
 forsmædelig Død, er kun sigt kjendt, og bliver sig ikke tro-
 værdigere, fordi det klinger rimeligt nok, thi Nimmeligbed var i
 Rom netop et Fortrin, Poesien havde for Historien. Vi er
 det derimod, at nu begynder sig Krigens ret for Alvor, men
 det er kun alt for sandt, hvad allerede Polyb anmærkede, at
 en ubestemt Beskrivelse heraf vilde være ligesaa lidessommelig og
 unyttig, som Drogmatiken af alle de Næst-Stykker, Pus og

*) Polyb. I. 24—36. Diodor. (Baudouin) XXIII. 1. 18. (Was-
 t. kunde) XXIII. 4—5. Appian VIII. 3—4.

Stod, to Hæere gav hinanden ved de Olympiske Lege, hvor Kampens endelige Udfald, som Kronede Værket, var det eneste Bistige. Og hvad nu Udfaldet angaar, da har han igjen aabenbar Ret i, at Krigen endes som en Hane-Fægtning, hvori Dyrerne, selv naar de har udtømmt deres Kræfter og kan ikke længer staa med Vingerne, dog er lige arrige og rumler sig med hinanden, til den der træffer til at falde først, giver den Anden vundet *). Skøndt nemlig Krigen varede i fire og tyve Aar og kostede, to tusend og tre Stibe, og utallige Liv, saa mærker Man dog baadind horeken i Døds eller Gierning det Mindste til Mennesket, saa det synes at være vist nok ikke usornuistige men fornuftige Dyr, der staaes, ikke engang staaes meget om Menneskets Esterladen, som om Hæren for at have ødelagt Mest deraf og at være den eneste frygtelige Magt. Ligesaa lærtig derfor, som Verdens-Historien her begynder at blive for hvem der studerer Dødens og Fordævelsens Konflikter, ligesaa tom naturligvis for dem, der kun finde Indbødel i Menneske-Livets Natur og Udøvelingen af dens ædle Kræfter, saa det er vistelig kun for Krigs-Skurpladens og Følgerens Stød, vi her stærkt Kampen mer Opmærksomhed end andre Epok-Fægtninger paa de Sicilianiske Græs-Gange og Slags-Maal i Barbariet.

Det forfatter Cælius fra Keiser-Tiden, i det Halv-Mad for Homeriske Skellinger, som fører Navn af „Attilæ Kvæds-Madte“ (Noetes Attilæ), at Oberst (Arrian) Cælius gjorde en Helte-Gierning i den Sicilianiske Krig, der godt kan taale at staa ved Siden af Spartaner-Daaden ved Thermopylæ, men det kan Man nu ikke engang bilde Børn ind; thi de see strax, der er en himmelhøi Forskæll mellem „Liber“ i Grækenland og „Liber“ paa Fælds-Hed i Roms Legioner, saa Sammenligningen halter alt for meget til at naae Maalet, mens „disse Lys brænde.“ Da,

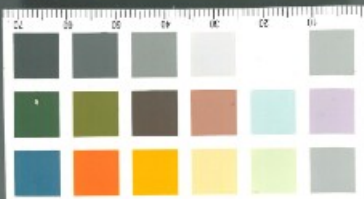
*) Polab I. 57-58.

Gellius imidlertid ikke blot beræber sig paa en Peltivets Dem for sin Tro af gamle Cato, men har ogsaa fundet Medhold hos mange Nye, maaske vi dog vide, at bemeldte Cædicius eller (siger Gellius selv efter andre Kilder) Paebertio, eller (som vi kan se, Livius har kaldt ham) Calspurnius, hvad han nu hedde, kom til Borge-Mesteren med den Tidende at Krigs-Hæren var indspærret af Fienden, og gav ham det Raad at stille 400 Mand paa en Pelt, hvor de maatte falde, men rimeligvis vilde trække Fiendens hele Opmærksomhed til sig og isætsætte ham saalænge, at Borge-Mesteren fik Leilighed til at smutte ud med Resten. Borge-Mesteren sendes godt om Beslaget, og Obersten tilbød sig selv at gaae i Spidsen for de Fivehundrede, der ogsaa virkelig holdt dem saa braa, at Borge-Mesteren slap, men fandt ogsaa tilhebe Døden i Falbet, undtagen Obersten, som vidunderlig flod op igjen og gjorde Tjeneste endnu i mange Aar *).

Læseren kan nu se, om han synes, sammenlignede daade Læseren, den raste Røver dræbte, og Allet er, han lagde det paa, med den Spartaniske Opoffrelse for Grækenlands Frihed; thi vel kommer han derved neppe til at beundre Pelti-Mesterens Særprindighed, men vil kærtig se, hvad Ret der for Menneske-Aanden var at faae hos den retfærdigste Romer.

Det vi derimod i denne Krig ser et ubemærket Beviis paa „Romerske Forvovenhed,“ da skal vi helst, som Punicerne, se det deri, at de turde begynde den, skiondt de knap kunde bryde en Ring i det Jær, hvor Slaget egentlig skulde staae, uden med deres Forlede, som de udvæbde, men Polyb har dog ogsaa Ret i, at den Romerske Forvovenhed, der mod Mennesket hos dem var noget Hverdag, og spikedes kun alle for godt, kommer bide for Dagen, hvor den trodsede „Havet og Himlen,“ skiondt den der blev til Dumbis-*) Julius Cæsar III. 7. Livius (Udtog) XVII.

fligthed og kom dem dyrt at Koste. Da saaledes en Romersk Flaade paa halvsjuehundrede Skibe havde vundet en glimrende Sejr under Afrika og derved reddet Levningerne af den Hær, *Megulus* opoffrede, vilde Rømske-Flaaderne (*Emilius* og *Fulvius*) endelig gaae Havn langs med Søndre-Kysten paa Sicilien, hvor de haabede, Stæderne skulde falde i deres Hænder af Højsættelse, og det nyttede sig ikke, At hvad Sines mændene fortalte dem, baade om Kystens Uelighed og den særlige Tid ved *Drion's* Medgang og *Hunde-Stjernes* Dygning: Rømske-Flaaderne vilde have deres Vilje og fik den, men fik tillige paa Høiden af *Camario* en spovende Storm, der af hele Flaaden kun løbte dem *firsindstyve Skibe* *). Ved forbausende Anstrængelser fik de vel paa et Fjerding-Nar en ny Flaade i Søen, men mistede ogsaa den i en Storm, da de vilde sønpe deres Havn og, uden at forlode Somanthens Havn, fikke tværs over Havet fra *Panormos* (*Palermo*) til *Liber-Nabbingen*, og for de Rude rettede dem efter Havet, opgav de heller roent *Seiladsen* **). De holdt sig nu ogsaa en god Stund, saavidt muligt, paa det Løse, men da Arbeidet der gik rask fra Haanden, og de dog ligesaa lidt uden Flaade kunde faae *Kipbæum* (*Warsala*) som de kunde lade *Karthaginerne* beholde et saadant Smutkul paa Den, maatte de i Krigens fjereude Nar til Søes igjen, uden at kunne overtale sig til at lade Dumdriftigheden blive hjemme, hvoraf Følgen blev, at de ikke blot mistede Endeel af Flaaden ved et foruoyent Angreb paa Havnen ved *Trapano*, men hele Resten i en Storm, som den *Karthaginerne'ske* Admiral breiede af for, men de trodsede til den knuste dem ***).

Intet Under, at Romerne, efterat have givet saadanne Lære-Penge, blev tiebe af at være *Karthaginerne's* Discipler

*) *Polus* I. 37. *Diodor* (*Brudstykker*) XXIII. 19.

***) *Polus* I. 38—39.

****) *Polus* I. 41. 49—54. *Diodor* (*Brudstykker*) XXIV. 1.

til Søes og vilde heller spille Møster til Lands; men fiendt-
 de i hele fem Aar taalmodig ventede paa, at Lilybæum
 skulde falde for Viborne, saa fædte det dog ikke, og da nu
 brønden den ny Kartaginensiske Feldt-Hæere, Hamilkar
 Barkas, ei blot var saa nævovis at pløndre paa
 Italiens Kyster, men heldt selv Rom's Legioner paa Si-
 cilien Stangen i tre Aar, saa var det dog ikke andet for end
 endnu engang at friske Løkken paa Havet, og denne Gang op-
 fædtes Dove-Støttet langt over Forventning. Hamilkar
 havde nemlig opstaaet sin uindtagelige Leir paa Kysten mel-
 lem Eraxano og Palermo, men forøvede saa at sige i
 Lusten, afskaaret fra Lipæum, midt imellem Romerske Kæst-
 ninger og Leire, saa naar Tilførselen og Udveien til Søes
 kunde ogsaa blive ham afskaaret, var han em en Håls. Det
 betænkte Romerne bedre end Kartaginenserne,
 sik i at Stillede en Flaade bogen efter et nyt Mønster, de havde
 opsnappet ved Lilybæum, og tilfæde sig over til Sicilien,
 paa en Tid, da den Kartaginensiske Flaade, formæntlig skre-
 nok fra den Sids, var søllet hjem. Saa snart det imidlertid
 rygtebød til Kartago at Romerne var blevet stet
 endnu engang, seer Admiral Hanno, aften i en Hast med
 hoode der var for Haanden, fiendt det var kun ubesatte Sø-
 søk og uøvede Tropper, i det Haab, at han valde nok Ky-
 sten, og at naar han havde bragt Hamilkar de Levneds-
 Midler, Hæren bebrøvede, sik han nok der igjen de Folk, han
 trængte til og ventelig Helten selv omboed. Han slay ogsaa
 lykkelig og vel til den lille De Martima (Hiera) Stray
 vesterud, og havde næste Morgen en rask Kulling, der bar lige
 ind paa Kysten, han søngedes efter, hoode for at løffe og las-
 de; men den Romerske Borge-Mester Eutatius havde
 laret paa ham hele Tiden og laae nu med klart Dæk, øvede
 Noertingte og de bedste Tropper, i Weien for ham ved Leu-
 sano (Lugusa), og fiendt det var dumbrøstigt af ham, at vilde

kynde op med Vindten til Slog, saa gjorde han det dog. Det lykkedes ogsaa, Hanno mistede hundrede Skibe, og paa Dyrskning var ikke at tænke, da Karthago i de senere Aar ceent havde forlæst Flaaden, saa Hamilcar, som nu sit uindsværket Fuldmagt til at underhandle med Romerne, kunde ikke faae Fred for bedre Klod end at komme Sicilien, give alle Romerske Fanger frie og i Løbet af tyve Aar at betale tususinde Talentet i Krigs-Denskringer. Det var Man i Rom endnu ikke seeneet, thi Man var aldrig vant til at slutte Fred uden at foreskrive „Overgivelse“ som det første Vilkaar, men de ti Sæns-Mænd, der blev sendt over til Dem, for at undersøge „Tingenes virkelige Stilling.“ fandt den dog saaledes, at al den Skierpselse, der kunde agtes for betimelig, var Forhoelst af Penges-Summen med Fortortelse af Løbe-Tiden *). Vi har for Resten nepelig faaet ret at vide, at Romerne virkelig vilde have Hamilcar til at strække Gevær, udelevere alle Romnings-Mænd og reise nøgen hjem, men at da han forstikrede dem, han vilde holder Slags med Xren end labe med Skam, og de kienkte ham godt, som en oedholden Mand, saa overvandt de endelig dem selv til at gaa efter **).

Det var, siger Polyb, i Løbet af den 129de Olympiade (altsaa ved 260 f. Ch.) den første Puniske, eller, som de Gamle rigtigere udtrykte sig: den Siciliaanske Krig begyndte, og den var, efter samme Forfatter, bekrævet omtrent lige, partisk fra begge Sider af Grækeren Philinos (fra Agrigent) og Romeren Fabius Palar ***); og det er rimeligt nok, thi Krigs-Historien har til alle Tider Endeet tilfaldet med Sagt-Historiker; men os kan det omtrent være ligegyldigt, da Udsaldet, hvorefter det kun er od at gjøre, bliver lige sikkert. Det anmærkes derfor mest kun for

*) Polyb I. 56—61, Diodor (Bundstøtter) XXIV. 11.

***) Diodor (Bat. Præf.) XXIV. 4. Corn. Nep. Hannibal.

****) Polyb I. 5—14.

at advarer Læseren for den Ennæ, hvort Mange nuomfunder falde, saa de indbilde sig: *Verdens Historien* er usikkert, fordi det tit er meget tvivlsomt, ikke blot hvormange Folk der falder paa hver Side i et Slag, men selv, hvem der egentlig beholder Val-Pladsen, og hvormange Slag der føder i Krigens Løb. Herom har nemlig Folkene og deres Hysterie: Stridene tit været dæmningssige nok til at strides, som om al historisk Sandhed stod og faldt med deres Regning, skændt det er slettilfældigt, at det kan aldrig være tvivlsomt, hvem der vandt. Sier i afgjørende Slag eller hvad Udfaldet blev af store Krige, medens det Små og Uvæsentlige udelukker sig selv af de store og vigtige Begivenheders Tal.

Anden Puniske Krig.

Epette-Jugsten Lucian lader Alexander den Store, Scipio og Hannibal trættes om Mængen i de Dødes Rige og opstilles af Minos i den Døden, de her følge, men det har ingensteds hjemme, hverken i Grækenland, Rom eller Karthago; thi Grækerne vilde aabenbar stille Hannibal i Midten, medens Rom og Karthago naturligvis vilde hver give sin Yndling første Rang. Vil Man derfor have Hannibal til at falde igjennem for Alvor, da maa Man hverken sammenligne ham med Slagter: Sverden, han ved Cannæ lærde Beskedenhed, med Scipio, med Fabius eller Marcellus alene, men med Rom i det Hele, og det er han med til at taale, ikke blot fordi han er død og borte, men ogsaa fordi han aabenbar ikke gik til Statuen, for at maake sig med en enkelt Romet, men med hele Rom. Vilf nok er Enkelt-Manden, selv om han var en Alexander, levlig undskyldt, fordi han ligesaa lidt kan vinde Prisen som et helt Kampes-Folk, som leve omkap dermed, men hvem der, som Hannibal, prøver derpaa,

